

Konflikti monikulttuurisuus-journalismissa

Tuore monikulttuurisuuslehti *SixDegrees* sanoutuu heti ensimmäisessä numerosaan irti rasismista. Päätoimittaja Alexis Kouros määrittelee pääkirjoituksessaan, että lehden tarkoitus on ”yhdistää erilaisia kulttuureita niiden vahvuuksilla, muttei niiden heikkouksilla, niiden suvaitsevaisuudella ja rakkauksella, ei niiden ennakkoluuloilla, vastenmielisyyksillä, rajoituksilla ja tabuilla.” ”Emme siis puhu rasismista, ennakkoluuloista tai muista negatiivisista keskusteluista maahanmuuton ja monikulttuurisuuden ympärillä. Jätämme sen valtamedialle.” Lehti on Kourosen mukaan suunnattu tiedonvälitysfoorumiksi Suomessa asuville etnisille ryhmille ja avarakatseisille suomalaisille, jotka ovat vapaita ”rasismin taudista”.

Pääkirjoituksessaan Kouros toistaa muutaman monikulttuurisuusdiskurssissa tyypillisen piirteen. Ensinnäkin hän toistaa mielikuvaa monikulttuurisesta Suomesta, joka koostuu erilaisten ”kulttuurien” tai ”etnisyyksien” yksiköistä. Näillä ”kulttuureilla” on sisäsyttyisiä ominaisuuksia – hyviä ja huonoja – joista hyviä puolia yhdistelemällä voidaan rakentaa mukava ”monikulttuurinen” mosaiikkimainen julkinen tila, eroavaisuuksista koostuva yhtenäisyys. Samoin kuin valtiojohtoinen monikulttuurisuuspolitiikka myös tällainen monikulttuurisuusjournalismi kiistää sen mahdollisuuden, että ”kulttuurit” eivät olisikaan verrattavissa toisiinsa. Kenen arvoilla valitaan ”hyvät piirteet” tähän monikulttuurisuuden eetokseen?

SixDegrees-julkaisussa monikulttuurisen julkisuuden kapellimestarina toimii maahanmuuttajataustainen kirjailija ja toimittaja Alexis Kouros. Tässä lehti poikkeaa muista Suomen maahanmuuttoon tai monikulttuurisuuteen keskittyvistä journalistisista hankkeista. Esimerkiksi *Basaaria*, *Aamulehden* Maahanmuuttajat-sivua ja työministeriön *MoniTori*-lehteä tuottavat ja päätoimittavat syntyperäiset suomalaiset, vaikkakin juttujen tekijöinä kaikissa näissä hankkeissa on maahanmuuttajataustaisia toimittajia.

Suhteellisen jäykan kulttuurin ja etnisyyden käsityksen lisäksi Kourosen pääkirjoituksessa hätkähdyttää hiljaisuuden tuomio rasismille, rajoituksille ja ennakkoluuloille. Pitäisikö monikulttuuriseksi määritellyn julkisuuden olla kosmopoliittista ilvaa: ruokaa, taiteita ja matkailuvinkkejä? Vai onko kyse mainosrahoitteisen ilmaislehden strategiasta? Monikulttuurisuus ja rasismi eivät nimittäin ole toistensa vastakohtia ja toisiaan poissulkevia. Libanonilais-australialaisen tutkijan Ghassan Hagen (2000) mukaan monikulttuurisuusdiskurssi ja uusrasistinen diskurssi ovat oikeastaan saman (australialaisen) kansallisen fantasian eri puolia. Australiassahan monikulttuurisuus on erityisesti valtion strategia kansakunnan koossapitämiseksi, kun taas esimerkiksi Yhdysvalloissa monikulttuurisuus määrittyy etnisten vähemmistöjen emansipaationa. Hagen mukaan valtiojohtoinen mo-

nikulttuurisuusdiskurssi ei kyseenalaista valkoisten hallitsevaa valta-asemaa (australialaisessa) yhteiskunnassa. Puhuessaan "monikulttuurisesta" yhteiskunnasta valkoiset positioivat itsensä hallinnoivaan asemaan: he ottavat vallan ja tilan sanoa, kuka on oikeutettu kansalliseen tilaan ja mitä kulttuurisia piirteitä voidaan suvaita. Yhteistä sekä monikulttuurisuuden kannattajille että maahanmuuttoa vastustaville on keskusteluissa juuri hallinnoiva ääni: maahanmuuttajat joko toivotetaan tervetulleiksi ja heitä puolustetaan tai heitä vastustetaan. "Loppujen lopuksi keskustelut hiljentävät heidät ja konstruoivat heidät passiivisiksi objekteiksi niiden hallittaviksi, jotka ovat antaneet itselleen kansallisesti hallitsevan oikeuden olla huolissaan kansakunnasta," kirjoittaa Hage.

Pääosin englanniksi ilmestynyt *SixDegrees*-lehti antaa merkittävimmän yksittäisen tilan neljässä jo ilmestyneessä numerossaan tunnetuille suomalaisille. Suurimman henkilöjutun muodossa muun muassa *Aamulehden* toimittaja Maila-Katriina Tuominen ja Hämeen-Anttilan professoripariskunta on kutsuttu esittämään näkemyksiään monikulttuurisuudesta ja ihmisoikeuksista. Olennaisinta ei ole niinkään se tila, jonka he ajatuksilleen saavat, vaan nimenomaan se, että heidät on nostettu tässä "monikulttuurisessa" julkisessa tilassa asiantuntija-asemaan. Heillä on valta määrittellä esimerkiksi, mitä ovat ihmisoikeudet. Kouros tosin päätoimittajana määrää siitä, ketä nostetaan esiin ja millaiset näkökulmat painottuvat. Hän lupaa pääkirjoituksessaan tuoda esille sekä Suomessa syntyneitä että Suomeen muuttaneita asiantuntijoita.

Rasismia sinänsä ei neljässä numerossa juurikaan käsitellä, korkeintaan sana esiintyy rasismien vastaisten kampanjoiden kontekstissa. Lehdessä kuitenkin nostetaan ansiokkaasti esiin näkökulmia, jotka valtamedia useimmiten unohtaa. Suomen kansalaisuuden myöntämistä tarkastellaan ja kritisoidaan hakijan näkökulmasta. Jutun taustalla on huhu, että "tärkeät" ja "toivotut" ulkomaalaiset saisivat kansalaisuuden nopeammin kuin muut. Juoksija Wilson Kirwan papereiden kanssa ei esimerkiksi mennyt normaalia kahta vuotta vaan hakemus sai myönteisen päätöksen jo parissa kuukaudessa. Myös it-alan työntekijöiden palkkaamista ja työvoimapulaa tarkastellaan Suomeen työn perässä muuttaneiden näkökulmasta. Työ- ja oleskelulupaviranomaisten toimintaa ja Suomen lainsäädäntöä kritisoidaan terävästi. Konfliktien välttäminen saattaa sittenkin – ja toivottavasti – olla mainoskikka. Kaiken monikulttuuriseksi itsensä määrittelevän journalismin soisi astuvan askeleen eteenpäin kosmo-monikulttuurisuudesta. Terävä ja raikas journalismi etniseksi määriteltyjen näkökulmasta on vielä harvinaista Suomessa, mutta journalistiset avaukset, joita myös *SixDegrees* useissa jutuisaan tarjoaa, lupaavat kehitystä journalismissa.

Kirjallisuus

Hage, Ghassan (2000)

White Nation. Fantasies of White Supremacy in a Multicultural Society. New York: Routledge.